

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

2 An episcopatum iniunctum liceat omnino recusare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

conferat abscondere frumē: sed ille profus, qui vel offitū, quod assumptū negligit, vel peritiam recipere tenet. Unde August. 19. de Civit. Dei. O iūm tantum querit charitas veritatis: negotium iustū suscipit necessitas charitatis: quā larcinā si nullas imponit percipiendā atq; intue de vacandum est veritati. Si autem imponitur, suscipiendū est propter charitatis necessitatem. Id quartum dēniq; iam supra responsum est. Sa. vcto. um. n. exempla nos nihilo amplius docent, quam quod nemo se ad episcopatum inge. at. antequā diuinitus taceret, nisi sit diuinitus, ad id purgatus: vti in Ilaie exemplo videre est.

ARTICVLVS II.

Virum episcopatum iniunctum liceat omnino reculare.

Quoniam a virtutis linea versus vtrūque extremum declinare contingit, & vnum est quantum in episcopatus appetitū in se aut peccati, aut periculi; subiequitur v. videamus, an in eius refutatione peccatum etiam contingere possit. Arguitur enim a parte negatiua ex Gregor. in Pastoral. vbi ait per actiuam vitam prodesse proximis cupios. Ilaia officium prædicationis appetit. Per contemplationem vero Hier. amor conditoris sedulo ioharere desiderans, ne emitti ad prædicandam debeat contradixit. Ex his namque verbis sic arguitur, Amor Dei amor proximi præstat fructu, & vix actiua contemplatiua; nemo autem, ut meliore potiar, si iuge inferiore reuens culpa denotatur: ergo omnino licet episcopatum contemplationis gratia refutare. Secundò. Ex definitione superioris artic. arguitur. Nemo nisi purgatus, quod Ilaie exemplo monstratum est; debet episcopalem subire prouinciam, sed id quem quam de se cognoscere, velut ibidem inquit Gregor. per difficile est, ergo nemo tuto nisi forte ad diuinitus nonerit debet se permittere episcopali functioni addici.

Tertiò de beato Marc. in eius prologo ait Hieronym. quòd dicitur post suscepiā fidem amputasse sibi digitum, vella orbitate ineptus sacerdotio fieret. Nec defunt qui emisso voto sese arceat, ne episcopi areari possint. Obstacles autem hmoi sibi

quenquam obtendere, grauius est; quam dignitatem ipsam reculare, ergo unicuique subducere se licet, ne eligatur. In contrarium occurrit August. in epist. ad Eudoxiu. quæ est numero 81. hinc verbis. Si qua, id est, aliqua ratione, operam veltram mater ecclesia desiderauit, nec elatione auida suscipiatis nec blandiente desidia respuitis; sed miti corde obtemperetis Deo, cum mansuetudine portantes eum, qui vos regit, qui dirigit mites su iudicio, qui docet mansuetos vias suas. Nec vestrum otium necessitatibus ecclesie præponatis cui parturienti si nulli boni ministrare vellent, quomodo nasceremini, non inueniretis.

Ad quæstionem vnica conclusione respondetur. Quemadmodum ad inordinatorem voluntatis pertinet, vt proprio motu se vllus gubernandi periculis subdat; ita & eius prauitas est superioris iudicio & præcepto se subducere. Probe n. hic D. Th. duo in episcopatus assumptione meditando dignoni, nempe quid h. minime deceat sua sponte appetere, quidq; maiorem iustus acceptare. Propria enim voluntas hominis illuc debet esse mente intentata vnde sua propria pendet salus, quia hæc sibi proprie cura incumbit, atq; adeo cauere ne se illuc immergat, vnde sibi periculum imminet, sed tamen cum superioris vigilantia ad bonum commune debet potius attendere, ex eius arbitrio & dispositione debet subditorum quilibet publicam administrationem capefere. Hinc ergo sit nostra conclusio nota videlicet vtrinque subditi voluntatem periclitari, nempe & dum proprio motu ad episcopatum sese infert, & dum a superioribus iussu se aufert. Quare optime post citata verba subdit Augustin. Sicut inter ignem & aquam tenenda est vita, vt neque exuratur homo, neque demergatur, sic inter apicem superbia, & voraginem desidia iter nostrum temperare debemus. Sicut scriptum est. Non declinantes, neque ad dextram neque ad sinistram. Duo autem iniuriosa incommoda D. Th. refert illius, qui se plus nimio subrahit. Primi quòd charitatem repudiat proximo, um, quibus frugi esse potest. Nam vt ait supra citatus August. Negotium iustum suscipit necessitas charitatis. Secundum quòd humilitatem violat, & obedientiam, quam superioribus

Aug.

Adquar num.

1. Arg. Greg.

Sec. m.

Tertiū.

Aug.

Conclusio ratiua.

Expl. naturæ conclusio.

Aug.

ribus

Obiectio. ribus debet. Vnde Greg. in Pastora. Tunc inquit ante Dei oculos uera est humilitas cum ad respondendum hoc, quod uulter iurare precipitur, pertinax non est. Sunt autem hęc digna, quę paulo altius expendantur. Primum enim differentia illa de propria subditi & aliena superioris uoluntate non uidetur rationi consona. Nam cū bonum commune præstantius sit particulari, non solum magistratus, & persona publica, uerum quicumque priuatorum debet illud suo priuato commodo anteferre. Vnde licet quis maiorem recreationem & dulcedinem in oratione sentiat & abstinentia, ubi tamen nouerit bonum publicum periclitari, suum proprium otium debet sua sponte etiam iniustus deferre, ut ad prædicandum prodeat, uel ad aliud commune bonum, etsi opus ad id fuerit solidiori cibo uti. Ad hoc respondetur quod etsi bonum commune sit præstantius particulari, tamē cura eius ex proprio officio soli personę publicę incumbit. Salus autem spiritualis cuiuscunque sibi ipsi proprie commissa est. Et ideo subditus quicquid sua propria auctoritate inceptauerit, debet facere secundū quod expeditius, conducentiusque ad suam propriam animę salutem fuerit arbitratus. Quare licet uideat quam maxime posse bono communi prodesse, si tamen prudenter timeat periculum suę salutis spirituale inde offerri, quod utique putat non posse uincere, nequaquam se debet illi committere. Prælati uero e conuerso secundum indigentiam bonis communis iudicare debet quid cuique imperet. Et ideo metuenda est illinc utique superbia, atque hinc rursus inobedientia. At uero sciscitari, utrum utrumque timendum sit tanquam genere suo malum. Apparet. n. non sic esse: quoniam non obedire, genere suo peccatum est mortale, & tamen quod sua se quis sponte ad episcopatum offerat supra dictum est, non esse suo genere, peccatum. Immo potest id fieri licite si circumstantiæ supra explicat cōcurrant. Ad hoc duas subdit Caietanus solutiones. Primam, quod forsitan D. Th. noluit similitudinem secundum oīa constituere, sed satis est quod utrobique potest esse peccatum, secundam, quod fortasse in priori membro loquebatur, de appetitione episcopatus peruersa, utpote non propter opus, sed propter ho-

nores aut fructus, quod genere suo est mortale. Hęc autem posterior solutio mensi D. Th. non congruit, quia in priori membro non constituebat peccatum propter peruersionem finis, sed eo quod quis sua sponte se ingerat. Neque prior adeo est uero proxima, nam utrobique uidetur aliquid ex genere malum agnoscere. Et ideo forte dicere uoluit, quod quia episcopatus nullatenus esse potest sine periculo, ex genere suo habet quandam malitiam, sed quod quis se periculo obijciat, licet non sit adeo innata, quin per alias circumstantias possit omnino excusari. Eodem modo de inobedientia est censendum. Est. n. genere suo peccatum, quare esse non potest inobedientia, quin sit peccatum, sed tamen concurrere possunt in persona factes circumstantiæ propter quas nulla sit inobedientia non parere per plato, subditum ad episcopatum adigendi, ut in solutione argumentorum explicare festinamus.

Ad primum igitur in membro solutionem affert D. Th. Cuius prima pars est quod etsi uita contemplatiua excellentior sit quam actiua, tamē ex altera parte bonum cōc. præstantius est particulari, & ideo tenetur homo cum ad episcopatum accessit, etiam cum aliquo spiritualis otii detrimeto iussa capeffere. Quod si respositio hęc cōclusioni ipsi eiusque nostræ expositioni aduersa i cuius apparet, eo quod diximus priuata personę magis proprie custodire custodiam proprię salutis spiritualis, quam boni cōis, etiam spiritualis intelligant nullam esse repugnantiam. Illud. n. solum concludit quod spontaneę nullus se debet ingerere. At uero quando superioris mandato accersitur, iam tunc saluti magis expedit obedire, tum quod estimatione actus contemplatio sit melior, tamen ratione obiecti seruire communi bono excellentius est, tum etiam quod uirtus non solum ex obiecto excellimada est, sed ex necessitate, quæ in tali casu ingruit. Quemadmodum Eleemosyna esse potest præstantior uirtus, quam oratio. Vnde Paulus ad Philipa. Coarctor, inquit, est duobus desiderium habens dissolui, & esse cū Christo, multo magis melius, permanere autem in carne, necessarium propter uos. Quare Aug. in uerbis citatis. Non otium, inquit, uestrum necessitatib. ecclesię præponatur. Additur autē secundo ad minorē

Solutio

Dubii.

Duplex solutio. Caiet.

Soto
de iure
Legibus
DIE
13

lausus explicationem hæc ipsum ad maiorem dilectionem Dei pertinere. Oportius enim Deo est, & charius ut cura suarum ouium quas suo sanguine redemit impense habeatur, quam ut suæ ipsius contemplatione vacetur. Vnde Augustus super illud Ioan. vlti. Christi ad Petrum: Pafce oues meas. Sit, inquit, amoris officium pascere dominicum gregem, sicuti fuit timoris indicium negare pastorem. Adijcit demum tertio, quod nec episcopus sic est aditus vitæ actiua, vt a contemplatiua sit prorsus alienus. Immo debent esse sicut nubes volantes, nempe diuinorum contemplatione pluuiam concipientes, qua prædicando subditorum animos fecundent.

Ad secū
dū arg.
S. Tho.
Inter respondendum autem ad secundum, primum omnium D. Thom. præia cit fundamentum, conclusionem scilicet, quod nemo tenetur in his quæ illicite sibi præcipiuntur, dicto obtemperare, nam obediendum est Deo magis quam hominibus. Subdit autem tria impedimentorum genera obediendæ obstantia. Primum scilicet quod subditus ipse amouere potest, vt si sit in peccato mortali quod quidem tunc amouere tenetur, vt obediat. Secundum quod non ipsi, sed prælato aufertur, incumbit quale est irregularitatis aut excommunicationis. Et tunc debet eidem prælato ipsum patefacere vt iudicet si expedit dispensare. Quemadmodum de Moyse legitur Exodi 4. Obsecro Domine, non lum eloquens ab heri nudius tertius. Cui Dominus: Ego ero in ore tuo, doceboque te quid loquaris. Tertium vero est, cui neque subditus neque prælatus mederi potest, vt si archiepiscopus cum electo super irregularitate dispensare nequeat, & tunc ad Papam conuolandum est. Et quidem circa duo vltima nihil restat dicendum. De primo autem id primum animaduertendum est quod qui in peccato est mortali, quod Paulus crimen vocat, indignus est qui episcopatum antea suscipiat quam animum ab illo diuellat, nam qui Dei iussu probitatem debet eius gregem docere, contra eius voluntatem prouinciam subdit, qui, vt ait Paulus, non est sine crimine. Vnde non dubito quin ille qui cum animo perseuerandi in peccato episcopatum acceptat, eodem ipso facto mortaliter peccet. Sed

Existēs
in pecca
to mortali
indignus est
episcopatu
dū peccato.
Existēs in peccato mortali indignus est episcopatu dū peccato. Existēs in peccato mortali indignus est episcopatu dū peccato.

nihilominus si alias idoneus est & non vult sibi sordes abluere vt obediat, etiam in hoc admonet D. Thom. ipsum peccare quandoquidem ait ipsum teneri peccatum amouere. Sed hoc profecto paulo accuratiori indiget meditatione. Primum enim non est intelligendum nouum esse peccatum ab inobedientia distinctum, sed vult quod qui vt in peccato persistat, obedire renuit, non habet legitimam causam vt in obedientiæ criminæ abluatur. Quæstio hæc tamen illico legis animū mouere potest. Vtrum si homo ille qui eligitur ea est affectuum pestilentia corruptus, quamuis latenter vt turbulentiam suæ conscientiæ pacare nequeat, sed prudenter timeat se identidem ab illis fore superandum, proponendo vtunque exire a peccato, teneatur electori parere. Apparet enim ratio id conuincere, quandoquidem impedimentum habet primi generis nempe quod ipse potest excutere. Re vera ambigua res est. At vero cum possibile im præsentiarum non dialectice, sed secundum prudentiæ regulas, & quod aiunt moraliter sit vsurpandum, pro eo etiam quod perquam difficile est, ille qui sentit se posse feritatem suorum affectuum non edomare, profecto non teneretur parere, imò delictum esset apud Deum tanto se discrimini obijcere. Secus autem si inidoneum se quantum ad scientiam vel alias qualitates quæ foris patefcunt præ sua modestia existimaret, nam si hæc prælatus prudens & probus cognoscit, illi deferendum est iudicium, atque adeo obtemperandum. Sed percontaris qui nam censendus est prælatus cui est de necessitate in hæc parte auscultandum, an solus Papa electionis episcopi confirmator, & episcopus in collatione sacerdotij, an etiam electores? Videtur quod soli Antistites, nam electores non sunt Prælati. Imò reges iam sunt qui electorum loco præsentant. Respondetur quod quantum ad rigorem iuris solus prælatus quirit iurisdictionem habet necessitatem infert vt citra inobedienciæ crimen nequeas eius iussa retractare, imò tunc duntaxat quādo in virtute obedientiæ id præceperit. At tamen qñ electores viri sunt probi qui sancto zelo electionem faciunt, non opus est electum difficile se gerere. Imò consultius est electionem acceptare, dummodo religiosus id ne faciat nisi facultate prælati Soto, de Iust. iure. M m m præ-

Dubita-
tio.

Solutio.

Quæst.

Respon-
sio.

præmissa, quandoquidem suum sic habet institutum. Enimvero in eiusmodi honoribus fugiendis circumspectus esse quisque debet, nam solent, ut Schyrtæ fugientes inter gum periculosus vulnerare, solent inquam sepe illarum dignitatum despectores peiori inde superbiæ rapu corripi, quam si acceptarent metuerent. Adde quod est huiusmodi cellitudinis loca omnino respuere actus esse possit heroica virtutis, nihilominus potest fidelis seruus & prudens in administratione ecclesiæ cereberrima præstare officia quæ simul multo sunt apud Deum cumulatoris commendationis quam vnicam humilitatis actio. Viri igitur probatæ vitæ sic est prudentia modestiæque in amplectendis magistratibus exhibenda, ut in nihilo sit minor in renouendis adhibenda cautio. Tunc vel maxime, dum præfatum, qui digni sint, inopia laboratur, atque adeo ecclesiæ Christi bonorum opus habet obsequio, ut paulo nos antea citatus. Aug. admonet. Ad tertium respondetur: Cum episcopatus simpliciter non sit de necessitate salutis, ut sacramenta ac virtutum officia, sed tunc tantum quando ratio id obedientiæ exegerit, nihil per se implicat iniquitatis ut voto quis aliove obice sese præpediat, ne capiat. Quomodo dum transitus ad secundas nuptias non ideo est illicitus quod ordinibus suscipiendis obstat, dummodo votum nunquam acceptandi episcopatum sic habeat restrictam intentionem quod hoc quantum in se fuerit neque procurabit neque accipiet. Nam si proponeret nulli prælato de illa re obedire, delictum esset, neque tale votum eiusque esset obligatorium. Ad id autem quod de beato Marco allatum est, si res ita habuit, nam Hieron. non prorsus affirmat, sed ait, dicitur, necesse est fateri diuina id reuelatione fecisse, nam quæpiam se tali sine membro mutila re, delictum esset, ut ex concilio Nicæ. can. si quis, distin. 5. innotescit. Hoc autem hic non est silentio prætereundum. Vtrum licitum sit desiderare, & exoptare eum qui creditur omnium optimus vtilissimisque ecclesiæ in præfale creati. Quamuis propter rearduitatem vehementissime de propria ipsius salute timeatur. Est enim casus creberrime contingens, nempe quod quis in administratione magistratus non sit totum futurus quod debet, & tamen inter omnes qui esse possunt sit minime malus, & reipu-

blicæ maxime utilis Apparet ergo id exoptare non esse licitum. Nam quidpiam cui optare quod illi est ad salutem periculosum, & probabilissime nocuum, videtur ad odium pertinere. Ad hoc nihilominus responderetur. Primum quod nemini licet eum tam ingenti periculo publicam provinciam subire, neque vero in illa perdurare si metum excutere non potest. Nam quid prodest homini si vniuersum mundum haeretur animæ vero suæ detrimentum? Immo e diametro repugnat charitate Dei salute in spiritualem propriam salutem totius orbis posthabere. Secundum affectum sit. Non solum licitum est, immo laudabile desiderium, ut ille sit Anusites qui ecclesiæ est magis idoneus, seu minus incommodus quantumcumque de eius salute habeatur metus. Non dico quod possis hoc illi consulere: ut accipiat, nam ipse tunc nequiter accipiet aut retinere, sed quod licitum sit tibi id de altero desiderare, quin vero ex procurare, & ideo quantumuis tibi aliter esset amicitia aut alia necessitudine consuetudinis, id debes optare. Et ratio est manifestissima, quoniam bonum vniuersale præstantius est particulari, atque adeo proprio excepto, magis est optandum quam bonum spirituale cuiuscumque ancti. Atque hoc ipsum confirmatur, nam si elector esses, deberes illum eligere, ipsum enim electo examinare incumbit quid sibi ex-

ARTICVLVS III.

Vtrum oporteat eum qui ad episcopatum assumitur, esse eorum meliorem.

Post appetitum episcopatus & temporariam obedientiam eius qui eligitur subsequitur de electoribus & confirmatoribus explorare, vtrum semper teneatur eligere eum qui sit ceteris omnibus melior. Apparet enim quod per nos Christus factus docuerit. Petrum enim non antea ecclesiæ suæ præfecit, quam trina interrogatione examinaret an se plus ceteris diligeret. Meliorem autem simpliciter sola facit charitatis? ergo nunquam nisi melior eligendus est. Secundo, Symmachus Papa. i. quæst. i. vtilissimus inquit, comparandus est nisi scientia & sanctitate præcellat.

Ad tertium.

Hieron.

Concil. Nicenū Dabitatio.

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13